

จิตรกรรมป่าหิมพานต์ภายใต้แรงบันดาลใจศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์
Himmapan Forest Paintings under the Inspiration of Khmer Art in
Buriram Province

บุญฤทธิ์ สีดาหลง¹, ทรงเกียรติ สมญาติ², ภูกัน แจ็กไรสง³
Boonrit Seedarong¹, Songkiat Somyat², Poogun Jekthaisong³

Received: 14 June 2024, Revised: 16 September 2024, Accepted: 21 September 2024

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคจิตรกรรมป่าหิมพานต์ภายใต้แรงบันดาลใจศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับแรงบันดาลใจมาจากความเชื่อเกี่ยวกับป่าหิมพานต์นำมาผสมผสานกับรูปแบบศิลปกรรมแบบขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความงามของป่าหิมพานต์ รูปแบบศิลปะแบบขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ นำมาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรม โดยมีการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผลงานศิลปกรรมของศิลปิน จากนั้นจึงสร้างสรรค์ผลงานตามกระบวนการจิตรกรรม โดยได้เน้นสร้างผลงานให้ดูน่าค้นหา มีมิติที่หลากหลาย องค์ประกอบให้มีความซับซ้อนผสมผสานกับรูปแบบศิลปะขอม ทำให้ผลงานมีความแปลกใหม่สร้างความน่าสนใจให้กับผลงานมากยิ่งขึ้น

ผลการสร้างสรรค์ ได้เกิดข้อค้นพบใหม่ คือการผสมผสานเรื่องราวเกี่ยวกับบรรยากาศของป่าหิมพานต์สร้างสรรค์ออกมาในรูปแบบศิลปะขอม มีความแปลกใหม่น่าสนใจ

คำสำคัญ ป่าหิมพานต์ ศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ แรงบันดาลใจ

ABSTRACT

Creation of Himmapan forest paintings under the inspiration of Khmer art in Buriram Province Inspired by beliefs about the Himmapan forest, combined with the Khmer art style in Buriram province. The aim is to study the beauty of the Himmapan forest. Khmer art form in Buriram Province Used to develop and create paintings. There is a study to collect information from documents. Artist's artwork Then create works according to the painting process. By focusing on creating works that are interesting to look at There are various dimensions. Complicated elements combined with Khmer art styles Make the work unique and create more interest in the work.

Creative results A new discovery has been made. It is a combination of stories about the atmosphere of the Himmapan Forest created in the form of Khmer art. There is something new and interesting.

Keywords: Himmapan forest, Khmer art in Buriram province, Inspiration

¹ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

e-mail: 620113120007@bru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

e-mail: songkait.sy@bru.ac.th

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

e-mail: poogun.jt@bru.ac.th

บทนำ

“หิมพานต์” มาจากคำว่า หิมวต หมายถึง หิมะ ปกคลุมด้วยหิมะ นั่นก็หมายถึง ภูเขา หิมาลัย ซึ่งก็แปลว่า ป่าหิมพานต์ก็ต้องอยู่ที่ประเทศเนปาล ตามตำนานกล่าวไว้ว่าป่าหิมพานต์ตั้งอยู่ เป็นเทือกเขาในทวีปเอเชีย ประกอบด้วยเขาแนวขนานหลายๆ ลูก และเป็นเทือกเขาที่มียอดเขาสูงชัน กว่า 30 ยอดเขามีความสูง 7,620 เมตรโดยมียอดเขาเอเวอร์เรสต์ ซึ่งสูงถึง 8,848 เมตร เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในโลก เทือกเขาหิมาลัยพาดเป็นแนวจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตกถึงตอนกลางของประเทศเนปาล และเป็นแนวจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ครอบคลุมอาณาบริเวณหลายประเทศจากอาฟกานิสถาน ปากีสถาน จีน อินเดีย เนปาล ภูฏาน บังคลาเทศและ สหภาพพม่า ป่าหิมพานต์ หมายถึง ป่าในวรรณคดีและความเชื่อในเรื่องไตรภูมิตามคติศาสนาพุทธและฮินดู มีความเชื่อว่าป่าหิมพานต์ตั้งอยู่บนเขาหิมพานต์หรือหิมาลายา (หิมาลัย) คำว่า “หิมาลายา” เป็นมีรากศัพท์จากภาษาสันสกฤตแปลว่าสถานที่ที่ถูกปกคลุมด้วยหิมะ เขาหิมพานต์ประดิษฐานอยู่ในชมพูทวีปมีเนื้อที่ประมาณ 3,000 โยชน์ มีสระใหญ่ 7 สระ ในป่าหิมพานต์นี้เต็มไปด้วยสัตว์ นานาชนิด ซึ่งล้วนแปลกประหลาดต่างจากสัตว์ที่มนุษย์ทั่วไปรู้จัก เป็นสัตว์หลายอย่างผสมกันแล้วตั้งชื่อขึ้นใหม่ รู้จักในนามของสัตว์หิมพานต์ (ธีระพงษ์ จาตุมา, 2560 : 16) สัตว์เหล่านี้เกิดจากจินตนาการของจิตรกรไทยโบราณที่ได้สรรค์สร้างภาพจากเอกสารเก่าต่างๆ

อีกทั้งผู้สร้างสรรค์ได้มีความประทับใจใน ศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งจังหวัดบุรีรัมย์มีวัฒนธรรมและอารยธรรมที่สวยงามสานต่อกันมาอย่างยาวนาน มีโบราณสถานที่ที่ยิ่งใหญ่สวยงามเป็นสถานที่ท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ในหลายๆ มิติ รวมถึงด้านศิลปกรรม ได้แก่ ปราสาทเขาพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ ซึ่งมีลวดลายตามฝาผนังต่างๆ ภายในปราสาทเป็นลวดลายศิลปะขอมโบราณ และเป็นภาพสลักต่างๆ ได้นำผสมผสานกับเรื่องราวของป่าหิมพานต์ ดัดแปลง ประยุกต์ป่าหิมพานต์ที่หลายๆ คนได้รู้จัก ให้เป็นหิมพานต์ที่คงความงาม วิจิตรพิสดารทั้งป่าไม้และสัตว์ที่มีความหลากหลายและแปลกตาจากที่มนุษย์ทั่วไปได้พบเห็น เพิ่มมนต์เสน่ห์จากอารยธรรมขอมเข้าไปด้วย ซึ่งอารยธรรมขอมที่หยิบยกมาใช้ เป็นการยกระดับการนำเสนออารยธรรมขอมในรูปแบบของป่าหิมพานต์ให้ทุกคนได้รู้จักเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

จากความประทับใจในศิลปะขอมที่ปรากฏในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ความงดงามยิ่งใหญ่มาก มีความแข็งแกร่งแฝงไปด้วยความอ่อนช้อยงดงาม ผสมผสานกับเรื่องราวของป่าหิมพานต์ ที่มีความวิจิตร พิสดารก่อเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม เพื่อถ่ายทอดความ วิจิตรงดงามของป่าหิมพานต์ในรูปแบบศิลปะขอม ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาความงามของป่าหิมพานต์ รูปแบบศิลปะแบบขอมในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อนำข้อมูลเนื้อหาและรูปแบบที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า นำมาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมบนผ้าใบ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา นำเสนอเกี่ยวกับความงดงามของป่าหิมพานต์ ที่มีความยิ่งใหญ่วิจิตรพิสดาร สลับซับซ้อน มีพืชพันธุ์สัตว์ป่าหลากหลายชนิด ผสมผสานกับโครงสร้างสถาปัตยกรรมศิลปะแบบขอม
2. ขอบเขตด้านรูปแบบ นำเสนองานจิตรกรรมแนวเหนือจริง จัดองค์ประกอบป่าหิมพานต์ และลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ให้มีความสลับซับซ้อน ถ่ายทอดความงามของป่าหิมพานต์
3. ขอบเขตด้านเทคนิค นำเสนอผลงานจิตรกรรมเทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบขนาด 120 x 170 เซนติเมตร จำนวน 4 ชิ้น โดยเน้นการเขียนผลงานให้มีประกายแสงระยิบระยับ แสดงถึงความมหัศจรรย์ของป่าหิมพานต์สอดคล้องกับเนื้อหาและแนวคิดที่นำเสนอ

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากแรงบันดาลใจเบื้องต้น เก็บข้อมูลความงดงามของศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ ณ อุทยานแห่งชาติเขาพนมรุ้ง โดยวิธีการร่างภาพจากสถานที่จริง และบันทึกรายละเอียดเป็นภาพถ่ายเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการออกแบบร่างภาพ ให้มีความชัดเจน มีรายละเอียดที่ครบถ้วน

1.2 ข้อมูลภาคเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือภาพประกอบและสืบค้นจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมาของป่าหิมพานต์และศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ รวมไปถึงการศึกษางานศิลปกรรมที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

2. การจัดทำภาพร่าง

นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มา ทั้งเอกสาร ภาพถ่ายและข้อมูลจากผลงานศิลปกรรมที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานตรงตามแนวความคิด มาวิเคราะห์หาความเหมาะสมตอบสนองต่อแนวความคิด_การร่างภาพ โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการจัดองค์ประกอบภาพ รวมถึงการพยายามผสมผสานรูปแบบศิลปะขอม เช่น ปราสาท ลวดลายต่างๆ ลงในผลงาน ให้สอดคล้องกับแนวความคิด เพื่อคัดเลือกใช้เป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

3. การสร้างสรรค์ผลงาน

โดยการนำภาพร่างมาขยาย สร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันผ้าใบ โดยมีกรอบเนื้อหาที่เกี่ยวกับความวิจิตร งดงามของป่าหิมพานต์ผสมผสานกับรูปแบบศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์

4. ขั้นตอนการเผยแพร่ผลงาน

- 4.1 การเผยแพร่ผลงานในรูปแบบนิทรรศการ
- 4.2 การเขียนเอกสารประกอบการสร้างสรรค์ เพื่ออธิบายกระบวนการสร้างสรรค์

ผลการวิจัย

การสร้างสรรคผลงานภายใต้แนวคิดในการนำเสนอเรื่องราวความงามของหิมพานต์ ในรูปแบบศิลปะขอม ได้มีการศึกษาและทดลองสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลงาน ให้สามารถตอบสนองต่อแนวความคิดทั้งในด้านด้านเนื้อหา รูปแบบ เทคนิคและวิธีการ ตลอดจนการวิเคราะห์ปัญหาและวิธีการแก้ไข ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. การศึกษาความงามของป่าหิมพานต์และรูปแบบศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์

1.1 ความงามของป่าหิมพานต์ ป่าหิมพานต์เป็นป่าในตำนานที่ปรากฏในวรรณคดีไทยและตำนานทางศาสนาพุทธและฮินดู ความงามของป่าหิมพานต์มีหลายมิติที่น่าสนใจ ด้านความงดงามของธรรมชาติและภูมิทัศน์ เต็มไปด้วยพรรณไม้และดอกไม้ทั้งดงและหลากหลาย มีดอกไม้สีสันสดใสและมีกลิ่นหอมอ่อนๆ ที่ทำให้ป่าแห่งนี้ดูมีชีวิตชีวาและน่าหลงใหล มักมีแม่น้ำและน้ำตกที่ไหลผ่าน ทะเลสาบใสสะอาด และลำธารทั้งดง น้ำใสสะอาดที่ไหลรินในป่าให้ความสดชื่นและเสริมความงามให้กับธรรมชาติ ตั้งอยู่บนภูเขาสูงและหุบเขาลึก ทำให้มีทัศนียภาพทั้งดงและน่าทึ่ง มักมีหมอกและเมฆปกคลุมยอดเขาเพิ่มความลึกลับและงดงาม อีกทั้งยังมีสัตว์วิเศษและสัตว์ในตำนาน หรือที่นิยมเรียกว่าสัตว์หิมพานต์อยู่อาศัยอย่างหลากหลาย มีรูปร่างและลักษณะเฉพาะ เช่น กินรี นกหัสดีลิงค์ สิงห์ ครุฑ และนาคร สัตว์เหล่านี้มีรูปลักษณ์งดงามและมีความสามารถพิเศษ ทำให้ป่าแห่งนี้มีความมหัศจรรย์และน่าสนใจ นอกจากนี้สัตว์วิเศษแล้วยังมีสัตว์ครึ่งคนครึ่งสัตว์ที่มีความงดงาม เช่น กินนรและกินรี ที่มีครึ่งบนเป็นคนและครึ่งล่างเป็นนก มีปีกที่สวยงามและสามารถบินได้

ปัจจุบันได้มีการ การประยุกต์เรื่องราว ความงามของป่าหิมพานต์มาใช้ในศิลปะและวรรณคดี โดยมักปรากฏในภาพวาดและงานศิลปะในรูปแบบต่างๆ เช่น จิตรกรรมฝาผนัง ภาพพิมพ์ และงานปั้น สร้างสรรค์ภาพทั้งดงและมีชีวิตชีวา ทั้งยังปรากฏในวรรณคดีไทยและนิทานพื้นบ้านหลายเรื่องเป็นฉากที่สร้างความประทับใจและจินตนาการให้กับผู้อ่าน อีกด้วย

1.2 รูปแบบศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการสะท้อนถึงความเชื่อและศรัทธาทางศาสนา โดยมีการใช้สัญลักษณ์ทางศาสนาอย่างแพร่หลาย เช่น ศิวลึงค์ สัญลักษณ์ของพระศิวะ และสัญลักษณ์ของพระวิฆณุ ปราสาทขอมในบุรีรัมย์มักเป็นสถานที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนเคารพและบูชา ทั้งหมดนี้ทำให้ศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์มีความงามที่เป็นเอกลักษณ์ สะท้อนถึงความยิ่งใหญ่และความประณีตทางศิลปะและสถาปัตยกรรมของชาวขอมโบราณ

ความงามของรูปแบบศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ปรากฏในหลายแง่มุม ทั้งในด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม ดังนี้

1) ด้านสถาปัตยกรรม จังหวัดบุรีรัมย์มีปราสาทหินหลายแห่งที่สร้างขึ้นในยุคขอม เช่น ปราสาทหินพนมรุ้ง และปราสาทหินเมืองต่ำ ปราสาทเหล่านี้สร้างด้วยหินทรายและศิลาแลง โดยมีการออกแบบที่ซับซ้อนและสวยงาม สะท้อนถึงความเชี่ยวชาญทางสถาปัตยกรรมของชาวขอม โครงสร้างสถาปัตยกรรมขอมมักมีลักษณะโครงสร้างที่สมมาตร มีการจัดวางองค์ประกอบอย่างลงตัว เช่น ทางเดิน ประตูทางเข้า ศาลา และห้องโถงใหญ่

ภาพที่ 1 ภาพต้นแบบลักษณะสถาปัตยกรรมรูปแบบศิลปะขอม ที่ปรากฏในจังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : บุญฤทธิ์ สีดาหลง

2) ด้านประติมากรรมและการแกะสลัก ประติมากรรมที่พบในปราสาทหินพนมรุ้ง และปราสาทหินเมืองต่ำมีความประณีตและละเอียดลออ ไม่ว่าจะเป็นรูปปั้นของเทพเจ้า อินดู เช่น พระศิวะ พระวิษณุ และพระพรหม หรือสัตว์ในตำนาน เช่น นาค สิงห์ และครุฑ ซึ่งลวดลายแกะสลักบนหินมีความซับซ้อนและวิจิตรบรรจง เช่น ลวดลายดอกไม้ ใบไม้ และสัตว์ต่างๆ ซึ่งถูกจัดวางอย่างประณีตบนประตู หน้าบัน และผนังปราสาท

ภาพที่ 2 พญานาคราช ความงามของประติมากรรมรูปแบบศิลปะขอม
ที่มา : บุญฤทธิ์ สีดาหลง

นอกจากนี้ ในปัจจุบันการประยุกต์ใช้รูปแบบศิลปะขอม ยังสามารถพบเจอได้ในการจัดการแสดงมหรสพต่างๆ ผ่านชุดการแต่งกายของตัวละครต่างๆ เช่น เครื่องแต่งกายอัปสรจะมีการใช้ลวดลายที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อน สวมเครื่องประดับศีรษะที่งดงามและประณีต อาจจะมีลักษณะเป็นมงกุฎหรือเครื่องประดับที่มีรูปทรงซับซ้อน มักทำจากโลหะที่มีการแกะสลักและประดับด้วยอัญมณี เป็นต้น การประยุกต์ใช้ศิลปะขอมในการออกแบบเครื่องแต่งกายอัปสรในปัจจุบันยังคงรักษาความงดงามและประณีตของศิลปะดั้งเดิม มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมองค์ประกอบใหม่ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและสไตล์ในปัจจุบัน โดยยังคงรักษาความงดงามและความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะขอมเอาไว้อย่างลงตัว

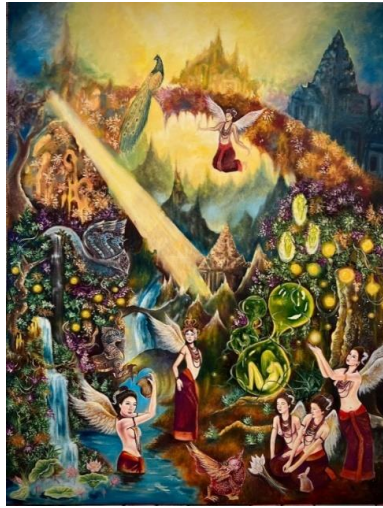
จากผลการศึกษาในรูปแบบศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ทำให้สามารถสรุปลักษณะสำคัญของรูปแบบที่นำมาสร้างสรรค์ในผลงานคือ รูปทรงปราสาทปราสาทพนมรุ้งที่นิยมสร้างบนยอดเขา ลวดลาย เครื่องทรง การแต่งกายของตัวละครในผลงาน ได้มาจากภาพแกะสลักและประติมากรรมในปราสาทพนมรุ้ง ถูกออกแบบผสมผสานกับการแต่งกายของเครื่องแต่งกายอัปสรในชุดการแสดงต่างๆ ในปัจจุบัน

2. ผลการพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรม สามารถสรุปผลการสร้างสรรค์ได้ดังนี้

2.1 ด้านเนื้อหา เพื่อนำเสนอเรื่องราวความงดงามความวิจิตรพิสดารในป่าหิมพานต์ ให้มีความสอดคล้องกับแนวความคิด ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบเนื้อหาในผลงานให้มีความหลากหลาย ทั้งที่เป็นผืนป่าและใต้บาดาล ผลงานสร้างสรรค์จะประกอบไปด้วย พืชพันธุ์ธรรมชาติที่มีความแปลกตา เหล่าสัตว์หิมพานต์ ทั้งที่ออกแบบสร้างสรรค์ขึ้นมาโดยออกแบบมาจากที่มีอยู่ในเรื่องราววรรณคดี และที่ผสมผสานขึ้นมาใหม่จากจินตนาการ รวมทั้งปราสาท ราชวังสถาปัตยกรรม และประติมากรรมต่างๆ ในรูปแบบศิลปะขอมประกอบในผลงาน โดยมีเทพธิดาที่มีใบหน้างดงามในแบบเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค์ แต่งกายประดับเครื่องศิลาภรณ์ในรูปแบบศิลปะขอม เป็นจุดเด่นในผลงาน

2.2 ด้านรูปแบบ เป็นการสร้างสรรค์งานในแบบเซอร์เรียลลิสม์ บรรยากาศเหมือนอยู่ในสรวงสวรรค์ ทั้งแบบอยู่ในผืนป่า และแบบใต้บาดาล โดยการจัดองค์ประกอบได้กำหนดให้เหล่าเทพธิดา ที่แต่งกายประดับเครื่องศิลาภรณ์ในรูปแบบศิลปะขอมเป็นจุดเด่นอยู่บริเวณจุดกึ่งกลางในผลงาน โดยบรรยากาศรอบๆ จะประกอบไปด้วยพืชพันธุ์ธรรมชาติ เหล่าสัตว์หิมพานต์ รวมทั้งปราสาท ราชวังสถาปัตยกรรม และประติมากรรมต่างๆ จัดวางให้เกิดระยะใกล้ กลาง และไกล เกิดมิติที่หลากหลายแต่มีความสมดุล การใช้สีได้ออกแบบบรรยากาศในผลงานโดยกำหนดผลงานให้เป็นสีโทนร้อน และโทนเย็นตามเนื้อหาในผลงานชิ้นนั้นๆ โดยเน้นสีส้มให้มีความสดใสและลึกซึ้งในบางพื้นที่ มีแสงระยิบระยับ สร้างความวิจิตร พิสดารให้กับเนื้อหาของภาพ ให้เกิดความน่าสนใจ

2.3 ด้านเทคนิค ใช้เทคนิคจิตรกรรมสีน้ำบนผ้าใบ เป็นการเขียนโดยเน้นจุดเด่นในผลงานใช้สีทับซ้อนกันหลายชั้นให้จุดเด่นในผลงานมีมิติ มีการใช้พู่กันเล็กกันเก็บรายละเอียดในบางพื้นที่และบางพื้นที่ผู้สร้างสรรค์ได้ปล่อยจังหวะฝีแปรงคงพื้นผิวหยาบๆ โดยไม่เก็บรายละเอียด นอกจากนั้นยังมีเทคนิคเพิ่มเติมคือ การใช้นิ้วถูเกลี่ยสีเพื่อให้เกิดแสงที่มีความนุ่มละมุนมีความสวยงามมากยิ่งขึ้น สามารถสรุปผลการสร้างสรรค์ได้ ดังนี้

ภาพที่ 3 ผลงาน “ความงามของป่าหิมพานต์” ชั้นที่ 1 ขนาด 100X120 เซนติเมตร

ที่มา : ทรงเกียรติ สมญาติ

ผลงานชั้นที่ 1 เป็นการ นำเอาเนื้อหาเรื่องราวบรรยากาศในป่าหิมพานต์ ที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากละคร หนังสือวรรณคดี รูปปั้นและจิตรกรรมฝาผนัง มาจัดองค์ประกอบให้มีความหลากหลาย แสดงให้เห็นถึงสีสัน ความงดงาม น่าดึงดูด รวมทั้งความพิเศษของบรรยากาศต่างๆ ในหิมพานต์ โดยกำหนดให้บรรยากาศด้านหลัง เป็นโครงสร้างอาคารสถาปัตยกรรมแบบขอม

จากการประเมินผลการสร้างสรรค์ ได้สรุปข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นควรให้เพิ่มและกำหนดค่าน้ำหนักแสงเงาในผลงานภาพผลงานเน้นจุดเด่น จุดด้อยให้ชัดเจน อีกทั้งการจัดองค์ประกอบเป็นแบบแบบกระจายกระจายมากเกินไป ทำให้รู้สึกเหมือนไม่สมดุล ส่งผลให้ภาพขาดจุดเด่น ไม่น่าสนใจ

ภาพที่ 4 ผลงาน “ความงามของป่าหิมพานต์” ชั้นที่ 2 ขนาด 100X120 เซนติเมตร

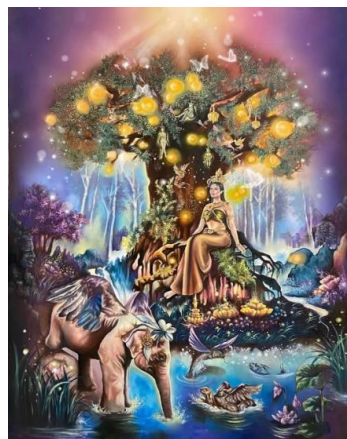
ที่มา : ทรงเกียรติ สมญาติ

ผลงานชิ้นที่ 2 เป็นการ เล่าเรื่องราวเมืองบาดาลและยังคงความสวยงามของรูปแบบศิลปะขอม ในจังหวัดบุรีรัมย์ไว้ดังเดิม ผ่านลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์และความสวยงามของเครื่องประดับอันปราณีต สวยงาม ซึ่งรูปแบบการจัดองค์ประกอบของภาพนั้นเป็นการจัดวางไว้ตรงกลางให้ภาพมีจุดเด่นและมีความ เป็นเอกภาพ การใช้สีเลือกใช้สีที่เป็นวรรณะเย็นเพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องราวความเป็นเมืองบาดาล

ภาพที่ 5 ผลงาน “ความงามของป่าหิมพานต์” ชิ้นที่ 3 ขนาด 100X120 เซนติเมตร
ที่มา : ทรงเกียรติ สมญาติ

ผลงานชิ้นที่ 3 เป็นการ นำเรื่องราวในความงามของกินนรีที่อยู่ในเขาไกรลาส ซึ่งถ่ายทอดความ วิจิตรสวยงามผ่านการผสมผสานรูปแบบและลวดลายขอมบนเครื่องแต่งกายของเหล่ากินนรี โดยใช้โทนสีร้อน เพื่อให้ผลงานดูอบอุ่น กระตุ้นสายตา มีการจัดองค์ประกอบสมดุลแบบซ้าย ขวา ไม่เท่ากัน

ภาพที่ 6 ผลงาน “ความงามของป่าหิมพานต์” ชิ้นที่ 4 ขนาด 100X120 เซนติเมตร
ที่มา : ทรงเกียรติ สมญาติ

ผลงานชิ้นที่ 4 เป็นการหลอมรวมเรื่องราวของทั้ง 3 ผลงานมาหลอมรวม โดยผสมผสานบรรยากาศของผืนป่า น้ำ และบนท้องฟ้า มีตัวละครต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหิมพานต์มาเป็นองค์ประกอบในการเล่าเรื่อง สี่ที่ใช้ให้มีความหลากหลาย จัดองค์ประกอบโดยใช้จุดกึ่งกลางของภาพเป็นจุดรวมสายตาเป็น และจัดวางองค์ประกอบอื่นๆ รอบด้านให้มีความสมดุลและสัมพันธ์กัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของป่าหิมพานต์ แล้วนำมาผสมผสานกับศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อออกแบบสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยถ่ายทอดความงามของป่าหิมพานต์ในรูปแบบเฉพาะตน เป็นผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันบนผ้าใบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่ผู้สร้างสรรค์ได้ตั้งไว้ทั้งเนื้อหา รูปแบบ และเทคนิค สามารถอภิปรายผลการสร้างสรรค์ได้ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา การนำเรื่องราวป่าหิมพานต์มาผสมผสานกับศิลปะขอมได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงระหว่างตำนานและประเพณีทางศิลปะ จากการศึกษาและการพัฒนาผลงาน ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะและปรับปรุงต่อเนื่อง ส่งผลให้ได้ผลงานที่มีความหลากหลายและแปลกใหม่ โดยพัฒนาการของผลงานด้านเนื้อหา มีดังนี้ ผลงานชิ้นที่ 1 ได้ถ่ายทอดเนื้อหาผลงานเกี่ยวกับบรรยากาศในป่าหิมพานต์ที่ประกอบด้วยตัวละครที่มีความหลากหลายกำลังเพลิดเพลินท่ามกลางบรรยากาศป่าหิมพานต์ มีพืชพันธุ์ธรรมชาติแปลกตา แสดงให้เห็นถึงความสวยงามความสนุกสนานของตัวละคร นางกนิรี กำลังเล่นน้ำ หลังจากได้รับข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ จากคณะกรรมการ จึงเกิดการพัฒนามาเป็นผลงานชิ้นที่ 2 ซึ่งถ่ายทอดเนื้อหาผลงานชลธารอนโณดาต ประกอบด้วยตัวละครในหิมพานต์ที่อาศัยอยู่ใต้บาดาล โดยการศึกษาการออกแบบตัวละครให้มีความวิจิตรสวยงาม มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งศึกษาการจัดวางแสงเงาภายในภาพให้ดูมีมิติมากขึ้น หลังจากนั้นได้พัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่องมาเป็นผลงานชิ้นที่ 3 ถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับความสวยงามของเมืองกนิรีที่เป็นเมืองของเหล่ากนิรี ให้เห็นถึงความสวยงามของตัวละครต่างๆ ภายในภาพ ซึ่งมีการพัฒนาโดยการเสริมความหลากหลาย และความแปลกใหม่ของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นตัวละครที่เป็นคนในรูปแบบสัตว์ชนิดต่างๆ พร้อมทั้งพัฒนาในการใช้สีที่สดใส และสะอาดมากยิ่งขึ้น เมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสอบในการสร้างสรรค์ผลงานที่ผ่านมา จึงก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นผลงานชิ้นที่ 4 ถ่ายทอดเนื้อหาของป่าหิมพานต์ในรูปแบบศิลปะขอมอย่างเต็มรูปแบบ โดยนำงานทั้ง 3 ชิ้นมาพัฒนาให้ความหลากหลาย โดยยังคงไว้ซึ่งนางกนิรีที่ถือว่าเป็นจุดเด่นสำคัญของผลงาน ซึ่งเนื้อหาจะประกอบไปด้วย ต้นมกริผล เหล่าสัตว์หิมพานต์หลายชนิดที่กำลังบินแหวกว่ายทั้งในน้ำและบนอากาศ ช่วยให้บรรยากาศของภาพมีความเคลื่อนไหว โดยมีศิลปวัตถุสถาปัตยกรรมแบบขอมแทรกอยู่ในผลงาน ทั้งในระยะใกล้และระยะไกล ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เป็นการการบูรณาการระหว่างตำนานป่าหิมพานต์กับศิลปะขอมสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องราวและลักษณะเฉพาะของศิลปะขอม รวมถึงการพัฒนาเนื้อหาที่หลากหลายและมีความหมายในเชิงศิลปะและวัฒนธรรม

2. ด้านรูปแบบ ผู้สร้างสรรค์ได้จัดองค์ประกอบที่หลากหลายและสร้างสรรค์ การปรับเปลี่ยนจากการจัดวางที่กระจุกกระจายไปสู่การจัดวางที่มีความสมดุลและเป็นระเบียบ โดยผลงานชิ้นที่ 1 การจัดวาง

องค์ประกอบของผลงานยังมีความกระจัดกระจาย ทั้งการจัดวางและการให้น้ำหนักของสี ทำให้เรื่องราวที่นำมาประกอบกันยังขาดจุดเด่นที่น่าสนใจ สำหรับการออกแบบให้มีตัวละครเป็นนางกนิรี โดยเป็นอย่างเป็นอิสระท่ามกลางป่าหิมพานต์และตัวละครอื่นๆ อีกมากมายที่ลงมาเล่นน้ำในสระโนนาค สีสี่ใช้ในภาพเป็นสีที่สดใส ทั้งโทนร้อน และโทนเย็น หลังจากได้รับข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ จากคณะกรรมการสอบ จึงเกิดการพัฒนาเป็นผลงานชิ้นที่ 2 ให้มีการจัดวางองค์ประกอบของผลงานโดยวางจุดเด่นไว้ตรงกลางของผลงาน นอกจากนี้ยังมีการคุมบรรยากาศของสีโดยใช้โทนสีฟ้า น้ำเงินเป็นหลัก เพื่อแสดงถึงบรรยากาศได้วังบาดาล มีการสร้างระยะหรือมิติภาพ ด้วยการไล่ระดับโทนสี ความเข้ม-อ่อนของสี มีการพัฒนาทั้งทางด้านรูปแบบของตัวละครให้มีสัดส่วนที่เหมาะสม พร้อมทั้งการใช้สีที่สะอาด สดใส ไม่หม่นหมอง และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น หลังจากนั้นได้พัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่องมาเป็นผลงานชิ้นที่ 3 มีการจัดวางองค์ประกอบของผลงานที่มีความสนใจโดยการจัดวางโดยใช้หลักความสมดุลที่ไม่เท่ากัน ซึ่งจะช่วยให้ผลงานมีความสมมาตรแต่ไม่หยุดนิ่งจนเกินไป ทั้งนี้การจัดวางองค์ประกอบแบบนี้ ทำให้สามารถเพิ่มจำนวนตัวละครลงในผลงานและออกแบบให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทำให้ภาพมีเรื่องราวหลากหลาย ไม่น่าเบื่อ นอกจากนี้ยังเป็นการแก้ปัญหาพื้นที่ว่างได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ด้านการใช้สี ได้เลือกบรรยากาศของผลงานเป็นโทนสีม่วง ซึ่งตรงข้ามกับแสงระยิบระยับสีเหลืองอ่อน อีกทั้งยังลงสีที่มีความโดดเด่น สะอาด และเพิ่มมิติด้วยการไล่ระดับความเข้ม-อ่อนของสี เมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสอบในการสร้างสรรค์ผลงานที่ผ่านมา จึงก่อให้เกิดการพัฒนาเป็นผลงานชิ้นที่ 4 มีการจัดวางองค์ประกอบของผลงานที่ได้รับการพัฒนาจากผลงานสร้างสรรค์ทั้ง 3 ชิ้น โดยการจัดวางให้จุดเด่นอยู่ตรงกลางภาพ เป็นต้นมีการีผลออกลูกตกเต็มต้น มีนางกนิรีนั่งพักผ่อน อีกทั้งตัวละครที่นำมาประกอบได้จัดวาง ออกแบบให้มีชีวิตชีวา เหมือนกำลังใช้ชีวิตในป่าหิมพานต์ มากกว่ายืนหรือนอนอยู่เฉยๆ ด้านการใช้สี ได้กำหนดบรรยากาศของภาพเป็นสีม่วง อบอุ่นน้ำเงินเข้ม ซึ่งทำให้สามารถสร้างมิติลึกๆ ได้ดีกว่าผลงานชิ้นที่ผ่านมา มีการเพิ่มไฮไลต์ให้กับวัตถุต่างๆ และน้ำหนักของแสงเงา เพื่อให้ผลงานสามารถสร้างอารมณ์ร่วมกับผู้รับชมผลงานได้ ส่วนสีที่ใช้ในองค์ประกอบอื่นๆ ก็ยังคงเน้นให้มีความสดใส น่าค้นหา มองแล้วสบายตา แนวคิดใหม่ที่ได้จากการสร้างสรรค์ คือ การใช้หลักการจัดองค์ประกอบที่หลากหลายและการควบคุมสีอย่างมีระเบียบ ทำให้การสื่อสารและการสร้างความรู้สึกของภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ด้านเทคนิค ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ประเภทจิตรกรรมสีน้ำมันบนผ้าใบแบบเหนือจริง (Surrealism) ใช้สีโทนร้อนโทนเย็นเพื่อให้เกิดความรู้สึกตื่นตันทันต์อัศจรรย์ มีการระบายสีในแต่ละชั้นทับซ้อนกัน เป็นการสร้างความคมชัดและเพิ่มรายละเอียดให้กับผลงาน เทคนิคเหล่านี้เป็นการสร้างจุดเด่น เพื่อให้งานมีความสวยงามและมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และยังมีเทคนิคเพิ่มเติม คือ การใช้สีสดไล่แสงโดยแต่ละส่วนๆ เพื่อให้สีดูนุ่มนวลมากขึ้น และเอาพู่กันป้ายสีขาวหรือสีนวลเพิ่มไปนิดหน่อยเพื่อให้สีดูสว่างขึ้น ซึ่งการสร้างมิติและความคมชัด ช่วยเพิ่มความละเอียดและความน่าสนใจให้กับผลงานศิลปะได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป คือ การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่นำป่าหิมพานต์มาผสมผสานกับศิลปะขอมได้นำเสนอการพัฒนาและการทดลองในหลายด้าน ทั้งเนื้อหา รูปแบบ และเทคนิค ทำให้เกิดความเข้าใจใหม่ใน

เรื่องราวของปาหิมพานต์และศิลปะขอม การพัฒนานี้ช่วยเพิ่มความลึกซึ้งในงานศิลปะและสะท้อนถึงความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะที่มีความหลากหลายและโดดเด่น

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

หลังจากที่ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษา และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมภายใต้แรงบันดาลใจจากปาหิมพานต์ รูปแบบศิลปะขอมในจังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้สามารถนำมาถ่ายทอดเป็นผลงานจิตรกรรมได้อย่างเหมาะสม โดยผู้สร้างสรรค์มีข้อเสนอแนะต่อผู้ที่สนใจในการสร้างสรรค์ผลงานในเทคนิคจิตรกรรม ดังนี้

1. การผสมผสานรูปแบบทางศิลปะ ควรศึกษาลักษณะเฉพาะของรูปแบบศิลปะนั้นๆ ให้เข้าใจ จุดเด่น ที่มีความแตกต่างจากศิลปะอื่นๆ เพื่อให้สามารถนำมาออกแบบสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ โดยยังคงอัตลักษณ์รูปแบบศิลปะนั้นๆ ไว้
2. การจัดองค์ประกอบผลงาน ผู้สร้างสรรค์ควรจัดให้มีความหลากหลาย มองหาความเป็นไปได้ต่างๆ ที่อาจจะได้มาจากการจัดวางในรูปแบบที่ต่างออกไปจากแนวคิดเดิมๆ ของผู้สร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการแสดงถึงความวิจิตร ความพิสดารของปาหิมพานต์ที่มีความเป็นป่าในอุดมคติ
3. การออกแบบตัวละคร การประกอบหรือสร้างสรรค์สัตว์ปาหิมพานต์ขึ้นมาใหม่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นๆ ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากผลงานที่มีการสร้างสรรค์ไว้ก่อนหน้านี้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ที่มีความเฉพาะตนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กริธกร สังขกุล. (2559). *ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้งในฐานะ “ประเพณีสร้างสรรค์” ในสังคมไทยร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกศล พิณกุล. (2541). *เทคนิคการวาดเขียน Drawing techniques*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จริยา โกมลสิงห์. (2544). *จิตนาการจากการสัตว์หิมพานต์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ฉัตรชัย อรรถปักษ์. (2552). *องค์ประกอบของศิลปะ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- ชนะพล ผินสุ. (2564). *ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง : พื้นที่พิธีกรรมและการสะท้อนอัตลักษณ์จังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ชลุด นิมเสมอ. (2553). *องค์ประกอบของศิลปะ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- ทวีเดช จีวบาง. (2537). *ความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. (2544). *ทฤษฎีวาดเขียน*. กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้าพรินต์.
- ธนภัทร รุ่งธนาภิรมย์. (2560). *ทฤษฎีความงาม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: EARN concept.
- ธิตพงษ์ พิรุณ. (2552). *ปราสาทพนมรุ้ง : แนวทางการอนุรักษ์พิธีกรรมทางศาสนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ธีระพงษ์ จาตุมา. (2560). *ศึกษาวิเคราะห์คติความเชื่อเรื่องป่าหิมพานต์ที่มีอิทธิพล ต่องานพุทธศิลป์ ล้วนนา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. (2560). *พจนานุกรมศัพท์ศิลปะประยุกต์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ เกาทอง. (2538). *หลักการทัศนศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.
- สุรศักดิ์ เจริญวงศ์. (2557). *ภาพสัตว์หิมพานต์ในจินตนาการ*. กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามบรรจภัณฑ์และการพิมพ์.
- สุวัฒน์ แสนขันติรัตน์. (2549). *จินตนาการแห่งสรวงสวรรค์*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- อารี สุทธิพันธ์. (2518). *จิตรกรรมพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สารพันธ์ศึกษา.